

πf
478

6.

G. N. 350/11.

157
II f
478

MEDITATIO II
DE
DIFFERENTIA
ARGUMENTORUM
RHETORICORUM
A LOGICIS,

INDULTU INCLYTÆ
FACULTATIS PHILOSOPHICÆ,
SUB EXAMEN ERUDITORUM
PUBLICÆ VOCANDA

PRÆSIDE

M. PAULO DOERINGIO,
REICHENBAC. VAR.

ET

RESPONDENTE

CHRISTIAN. GOTTHOLD WILISCHIO,
LIEBSTAD.

AD D. XXI. JUL. MDCCXIV.

H. L. Q. C.

LIPSIÆ,
TYPIS IMMANUELIS TITII.

H. D. Koffler 48.

MEDITATIO II
DE
DIFFERENTIA
ARGUMENTORUM
RHETORICORUM
A LOGICIS
INDUTUM IN CLASSE
FACULTATIS PHILOSOPHICAE
SUB EXAMINE PUDITORUM
PUBLICE

M. PAULI
ANAVAVIANNA
BIBLIOTHECA
PUNICKAVIANA

CHRISTIAN GOETTER
HALLE
(SAALE)
UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
WILHELMIO
AD. D. X. M. C. L. X. I. N. I. N. G.

TYPIS IMMANUELIS TITII
LIPSIÆ

B. C. D.

Inter varia bona a Deo homini concessa, non infimum locum tenere veritatem, ita inter Moralistas constat, atque adeo evidenter demonstratum est, ut prolixius illud deducere frustraneum foret. Illud quoque quod virtus summum eorum bonorum sit, post collocatam in ostendendo eo virorum eruditorum operam, indubium esse, censeo. Illa inquisitio igitur veritatis, quae subtili quidem, sed inutili speculatione nititur, neque aliqua ratione ad summum bonum hominis aliquid conferre potest, inanis & frustranea esse, mihi videtur. Occupatus in priori Dissertatione, quae ante aliquot menses Vitembergae habitae est, eram, ut

A 2

ipsam

ipsam naturam & indolem diff. argum.
 Rhetor. a Logicis ex suis fundamentis erue-
 rem. Ne vero quadam quæ nullius usus
 sunt, quæque saltim intra limites nude con-
 templationis subsistunt, protulisse videar, qui
 fructus ex illo labore percipi possint, osten-
 dam, quidque ad justitiam per pruden-
 tiam obtinendam illa faciant, curatius &
 clarius exponam; h. e. differentiam argu-
 mentorum Rhetoricorum a Logicis Pra-
 cticam demonstrabo. Secutus ubique sum
 sanae rationis principia, utque a præjudiciis
 & affectibus, invitis & insciis nobis sæpe se
 insinuantibus nostrasque meditationes tur-
 bantibus, eo magis securus esse possem, non
 solum nullius juravi in verba magistri, sed
 cogitationibus meis ubique insistens, nullum
 eorum ne consului quidem. Sincero igitur
 animo veritatem investigavi, si proinde hu-
 manum quid præter spem mihi acciderit,
 quia ex affectu in veritatem illud factum
 est, mitius atque æquius de hisce cogitatis
 meis a B. L. judicatum iri, spero.

S. I. In hoc divinus hōi. In
UT quid praxis sit eo rectius capere
 possis, ante omnia quotquot colli-
 gere potes exempla in animum re-
 vocanda tibi erunt. Nobis diver-
 sas species eorum exemplorum,
 quæ illas ideas conjunctas in se
 continent, quibus praxeos nomen homines impo-
 fuerunt, recensere, jam non vacat; cum partim mul-
 tis difficultatibus tentamen hoc obnoxium sit, par-
 tim chartæ angustia id prohibeat. Hoc vero si pro-
 prio Marte executus fueris, invenies sequentes conce-
 ptus essentielles, h. e. qui ita in iis sint, ut cum ea ratione,
 in nullis aliis objectis deprehendantur, hæc ab omni-
 bus distinguant, in illis deprehendi. Primo quidem
 dispositio quædam animi, quæ ita vel componere, vel
 sejungere aliquot res novit, ut certum quoddam ter-
 tium inde oriturum esse, homo colligat, quam vulgo
 Theoriam appellant. Secundo ipsum rerum in idea
 cognitarum exercitium, sive executio ejus, quod
 Theoria docebat. Unde definitio sequens praxeos
 nascitur; Est executio Regularum artis. Neque ve-
 ro Artem ita stricte sumimus, ut nihil, nisi vel di-
 sciplinam vel mechanicas artes, ut vulgo accipitur,
 sub se complectatur, sed notitiam quamvis, quod si
 hæc vel illæ res ita vel aliter a nobis jungantur, &
 certum tertium quoddam inde proveniat, per ar-
 tem intelligo. Neque regulas arte adeo accipio, ut
 saltem chartæ illita aut ore tradita præcepta nota-
 rent,

rent, sed quamvis cognitionem proportionum aut relationum, quæ nostræ potestatis sunt, unde nova res resultet, mihi h. l. significant.

§. II.

Sic facile apparet quantum a facultatum atque potentiarum nostrarum effectibus naturalibus praxis hæc differat. Conveniunt enim in eo quidem, quod ex causis quibusdam Effectus hi proficiscantur, conveniunt illi porro in eo aliqui Effectus potentiarum nostrarum naturalium, quod Regulas illas & causas ipsas cognoscamus, ex quarum combinatione diversa effectus diversi eveniunt. Differentia vero primaria est, quod ipsa causarum illarum combinatio in potestate nostra sita non sit, adeoque effectus ii non ex nostra voluntate, sed ipsius Naturæ arbitrio, dependeant. Nemo igitur artis effectum illum vocat, cujus causarum conjunctio in nostra potestate non est. Cum vero ad omnem praxin, sicut modo demonstravi, pertineat, ut effectus ex regularum artis applicatione sequatur, ille effectus praxis vocari non potest, quem elicere in potestate nostra positum non est. Sic, utut principia pateant, unde circulatio sanguinis fiat, quia tamen ipsa illa principia nemo conjungere novit, naturalem illum motum sanguinis nemo artis effectum esse, dicit. Simulac vero illa principia ita disponere quis potest, ut, qui naturalis ante erat, jam ex arte sequatur effectus, effectus artis medicæ, seu praxis artis medicæ vocatur.

§. III.

Fluit vero ex conceptu hoc essentiali praxeos ille
cui

cui & ipsi notionem præceos homines imposuerunt, conceptus: scilicet quod omnis ille effectus, quia ex voluntate hominis pendet, moralitatis respectum agnoscit. Atque in eo significato strictiori nos etiam hoc loco vocem illam accipimus. Non igitur de ea praxi differentia argumentorum Logicorum & Rhetoricorum agemus, quæ circa diversam forte inventionem eorum operosam expolitionem & culturam rhetoricorum, bonum ordinem stringentemque simplicitatem & claritatem logicorum argumentorum versatur; sed de praxi differentia ejus, quatenus moralis est illorum argumentorum applicatio. Moralitatis vero consideratio omnis eo redit, ut quousque voluntati divinæ aliquid conveniens vel non conveniens sit, dispiciatur. Suppono enim, quod hodie Moralistarum neminem negare scio, quod omnis moralitas Dei voluntate nitatur. Considerandum igitur erit, quantum diversa argumentorum dictorum applicatio voluntatem Dei vel sequatur, vel cum ipsa pugnet.

§. IV.

Omnes igitur hominis actiones justitiæ normam respicere debere, nemo, credo, negabit, qui justitiam nihil aliud esse, quam præcepta voluntatis divinæ, ut omnes hominum actiones omnium aliorum hominum utilitatem sive salutem respiciant, secum perenderit. Et quia omnis rationalis creatura legem illam agnoscere potest, omnem quoque rationalem creaturam illa teneri, ex Juris Naturæ fontibus patet. Lydius itaque lapis moralitatis actionum hominis

minis omnium hæc constituta in ratione sana leges di-
 vine sunt. Extra omne vero dubium positum est,
 diversam applicationem sive practicam differentiam
 argumentorum logicorum & rhetoricorum, ex libera
 voluntatis humana electione pendere, adeoque esse
 quoque actionem hominis. Ergo & bene & sinistre,
 sive & convenienter Dei voluntati, & contrarie, ea ap-
 plicari posse, partim in se satis clarum est, partim paulo
 post clarius elucescet. Sic existentia practicæ diffe-
 rentiæ logicorum & rhetoricorum argumentorum sa-
 tis demonstrata esse, mihi videtur. Nunc de essentia
 quoque, sive ipsa natura differentiæ praxeos laudato-
 rum argumentorum dispiciendum erit.

Nascitur ex dictis statim definitio differentiæ pra-
 cticæ horum argumentorum: quod nempe sit, diver-
 sa ratio applicandi hæc argumenta, ut per illa justitia
 vel promoveatur, vel sufflaminetur. Omne punctum
 itaque considerationis nostræ diversa argumenta ista
 applicandi ratio absolvet. Diversæ autem ejus appli-
 cationis ratio aliæ atque aliæ accedentes circumstan-
 tiæ sunt. Rite igitur in demonstratione hac per rectu-
 ris dicendum ante omnia erit accuratum quoddam
 fundamentum, cui diversitas ea circumstantiarum
 innitatur, ut fontibus adæquate cognitis certo de nu-
 mero atque ratione omnium accedentium circumstan-
 tiarum constet, atque ejus rei occasione exortarum
 quæstionum decisio eo promptius institui possit.

§. VI.

§. VI.

Antea vero quam de ipsis circumstantiis illis videre possimus, res paulo curatius attendenda erit, & quid in genere justum & quale ejus Criterium sit enodandum. Ut omnem, qua superfedere possumus, remoram evitemus, quod alii Moralistæ satis abunde jam demonstrarunt, supponamus, quod scilicet omnis justitia a Dei voluntate pendeat. Illud vero scrupulum movere posset, quidnam illud sit, quod cum voluntate Dei convenit, & quale ejus sit Criterium? Hoc autem ex intentione Dei patet, quam ex fine rerum a Deo creatarum metimur, de quo ex facultatibus, quas Deus rebus iis adjecit, judicium ferendum nobis est. Cum vero facultates illæ variis finibus possint impendi, bene semper de primario atque a Deo intento fine judicabis, si, quis ex illis societatis humanæ utilitatem maxime promoveat, probe perspexeris. Justitia igitur in se spectata nihil aliud est, quam facultatum nostrarum potentiarumve naturalium secundum Dei voluntatem instituta directio.

§. VII.

Deum ens summe intelligens esse, nemo credo negabit, qui Deum omnium perfectionum, adeoque ipsius etiam intellectus autorem esse, perpenderit. Intellectus autem non est, nisi unus. Ergo intellectus sibi nunquam contradicere potest. Ens igitur intelligens duo sibi contrariantia velle nequit. Velle autem hominem existere, ejusque existentiam continuari, & velle, homini vere malum esse, duo penitus sibi con-

B

traria

traria sunt. Vere malum enim nihil aliud enti cui-
dam est, quam quod durationem ejus vel impedit, vel
destruit. Ergo Deus nihil, quod malum homini sit,
potest velle. Ergo omne, quod Deus homini contin-
gere vult, bonum est. Ergo omnis Dei voluntas salu-
tem hominis respicit. Criterium itaque voluntatis
divinæ est salus hominum. Prout vero argumenta-
bamur ex Dei voluntate, ut existeret homo, quod
Deus omne hominis bonum velit, ita jam porro inde
sequitur, quod, quia omnes homines existunt, Deus
velit ipsos omnes existere. Unde rursus patet, quod
igitur homines omnes, cum unus eorum non magis
existat quam alter, Deus æqualiter amet. Ergo pri-
maria Dei voluntas atque intentio est omnium homi-
num salus.

§. VIII.

Salus vero hominum omnium pro diverso homi-
num statu alia atque alia ratione per diversas potentias
illas naturales obtinetur. Hic enim fontes præbet
circumstantiarum earum differentium, quarum in §. VI.
mentionem injecimus, quæ modum obtinendi justi-
tiam diversimode variant. Scilicet ex dictis hæcenus
constat, immutabilem Dei voluntatem eam esse, ut sa-
lus omnium hominum promoveatur. Deditque Deus
homini ad id certas facultates certaue media, quibus
illam consequi possit. Omnem vero illam œcono-
miam divinam, postquam affectus in rationem domi-
nari coeperunt, & nonnunquam etiam dominantur,
iidem turbaverunt atque everterunt. Hoc rerum
statu

statu facile comprehendimus, malle Deum si aliter fieri non possit, ut finis a se intentus particularis potius, qui ex fine quarumvis facultatum a Deo concessarum iudicatur, impediatur, quam universalis, quem Deus ab omnibus hominibus observari, adeo serio se velle, ostendit. Seu ut concinnius loquar, mavult Deus rem ipsam a se serio intentam obtineri, quam modum ad illam rem perveniendi a se praescriptum non negligi. Justitiam igitur obtinendi remedium & modum rationem Deus dedit. Plurimi autem hominum affectibus trahuntur, non rationem audiunt, qui adeo, si per rationis dictamen justitiam promovere deberent, omnis justitia exularet. Melius igitur, h.e. magis conveniens voluntati Dei est, modum illum a Deo intentum negligi, quam sanctissimae justitiae divinae quicquam decedere.

§. IX.

Dux igitur circumstantiae maxime sunt, quae rationem divinam voluntatem sequendi variant. Homo vel affectibus trahitur vel rationi obtemperat. Hic voluntati divinae convenientem modum habet. Ille modum quendam contra voluntatem Dei sibi temere elegit. Hunc sapientem vulgo vocant. Illi autem quale nomen tribuendum sit, neque in Seneca, neque in Cicerone aliove moralium scriptore inveni, quare eum non sapientem jam vocabimus. Per sapientem igitur intelligimus talem hominem, qui purgato praedudiciis intellectu, eliminatisque voluntatis passionibus, nil nisi sanam rationem iudicando sequitur. Per non sa-

pietem vero significamus hominem, qui vel stupido plane intellectu vel vegeto quidem naturaliter, sed obfuscato præjudiciis & affectibus in dijudicanda veritate utitur. An igitur, cum ejusmodi homo illegitimo ad voluntatem Dei implendam medio utatur, iuste illud adhiberi possit, quæritur.

§. X.

Justitiam inter omnes homines valere Deus vult. Et sapientes vero & affectibus dediti homines sunt. Ergo etiam in utrisque justitia promoveri debet. Diversa autem ratione utrique justitiam agnoscunt. Ergo diverso etiam modo illa ipsis proponenda est. Modi ii enim diversa sunt rem ipsam obtinendi via. Optio vero nobis concessa a Deo est eligendi ex iis modis eum, qui omnium commodissimus & aptissimus ad assequendam ipsius voluntatem nobis videtur. Atque hæc aptitudo modum quam optimum inveniendi prudentia vocatur. Qui itaque modum fini ineptum eligit, imprudenter agit. Obligatio autem, quæ cuilibet circa modorum electionem, quod nimirum eum seligere debeat, de cujus prærogativa præ aliis ad finem consequendum in conscientia sua est persuasus incumbit, facile apparet. Si enim Deus serio vult finem, vult etiam media ad finem illum perveniendi aptissima. Qui igitur ad finem obligatus est, ad media quoque obligatus est. Modi illi vero jam a nobis commemorati nihil aliud, quam media finem a Deo præscriptum assequendi sunt. Qui igitur ita imprudenter agit, quia ita necessario sine primario a Deo intento

tento

tento, iustitia sc. excidit, contra Dei voluntatem peccat. Tantum igitur abest, ut homini non liceret affectibus & præjudiciis alterius ad promovendam iustitiam uti, ut potius, si hæc aliter fieri non possit severe a Deo præceptum hoc sit.

§. XI.

Argumenta Logica & Rhetorica modi sunt ad iustitiam a Deo præceptam perveniendi. Iustitia enim aliter promoveri nequit, quam ut ille, per quem promoveri debet, eam agnoscat. Hoc per argumenta efficiendum est. Duplici autem ratione agnosci sive intelligi argumenta ab hominibus, vel per rationem sanam, vel per præjudicia & affectus in priori dissertatione abunde ostendi. Ergo duo hi modi sunt iustitiam aliis inculcandi, eamque ita per ipsos promovendi. Prudentiæ igitur est seligere utrum argumentorum fini vel aptum vel inconveniens sit. Jam vero, ut modo dixi, in priori dissertatione demonstravi, iustitiæ veritatem dupliciter vel per intellectum & sanam rationem, vel per sensuum subitanæ motum atque gratam imaginationis repræsentationem cognosci. Illam rationem cognoscendi vere eruditorum sive uno verbo sapientum esse, hanc ad stupidos aut affectuum caligine immerfos pertinere, docui. Veritatis iustitiæ itaque cognitio duplex cum sit, modus talis quærendus est, qui utrique sufficiat veritati. Eiusmodi autem modus plane nullus datur, unde neque eligere talem quendam possumus. Sed duo modi dantur, qui accuratam cum duplici hac cognitione

convenientiam habent. Unum argumenta rhetorica, alterum argumenta Logica constituunt.

§. XII.

Argumenta dicta igitur primo in confesso sapientum applicari poterunt. Unde quaritur an Logica an rhetorica argumenta ibi adhibere justum sit? Justum esse illud omne quod societati humanæ proficuum est, supra ostendimus. Qui itaque aliquid Reipublicæ utile docere vult, juste agit, si ita agat, ne sine suo excidat. Finis oratoris est alterum in suæ sententiæ partes perducere. Ille qui alterum in suam sententiam pertrahere vult, efficiat oportet, ut alter vera esse credat, quæ a se proferuntur. Duobus autem modis veritas percipitur: vel per convictionem intellectus, vel per suasionem imaginationis. Nullus autem sapientum ex imaginationis grata vel exosa representatione veritatem judicat. Hoc enim si quis faciat, eo ipso sapiens non est. Definitioni enim sapientis illud repugnat. Sed sapiens de veritate rei ex clara intellectus perceptione judicat. Qui sapientem igitur veritatem aliquam docere vult, ejus intellectui solida argumenta, h. e. Logica proponat. Ergo in sapientum confesso alia quam Logica argumenta juste non proferuntur.

§. XIII.

Scrupulus vero ille turbare neminem poterit, quod, si per sapientem hominem emendati intellectus & exultæ voluntatis intelligamus, casus accidere non possit, ut argumenta quædam ad ostendendam ipsius verita-

veritatem proferre opus sit; nihil enim dici posse, quod ipsi non jam sciant; adeoque frustraneum fore, illud, quod quis bene novit, nec unquam negavit, argumentis ipsi ostendere velle. Namque sapiens non ille solum est, qui summum emendati intellectus fastigium assecutus est. Sunt enim certi sapientiæ gradus, & inferioris ordinis sapientes quoque dantur. Imo neque sapientissimus omnium omnes veritates invenire potest, cum tantæ rei omne tempus vitæ humanæ non sufficeret, omnes scilicet veritates capere & intelligere. Quare omnino alius quidam novas veritates ipsi ostendere, atque per argumenta Logica demonstrare poterit. Illud tamen haud diffiteor, cum perpaucitales, quales ipsos supra descripsimus, sapientes sint, (pauci enim boni sunt) raro eventurum esse, ut uni aut alteri sapienti persuadendum aliquid occurrat; hoc vero non unquam obtingere, ut ad magnam sapientum turbam oratio dirigenda sit.

§. XIV.

Alteram partem hominum, qui argumentis ad iustitiam deducendi sunt, quos supra non sapientes appellavimus, si accuratius intueamur, facile videbimus, quod contra prudentiam sit argumentis Logicis eos persuadere velle. Supra enim jam innuimus, quod prudentia nihil aliud sit, quam dijudicatio modi illius, quo commodissime & optime finem nostrum assequi possimus. Contra prudentiæ regulas proinde est, modum illum ad finem perveniendi seligere, per quem nunquam finem assequimur. Volumus igitur aliquid, quod

quod iustum est persuadere. Quaritur de modo finem hunc acquirendi. Omnis veritatis perceptio fit, vel a bene instituto & emendato, vel a perduto intellectu. Quaratione autem poteris efficere, ut qui intellectum bene præparatum non habet, capiat veritates, quæ tamen non nisi a bene instructo intellectu capiuntur? Adeoque licitum est alteram viam feligerè veritatem aliis proponendi. Cumque hoc modo sine suo excidat, qui vulgi assensum rationum ponderibus evincere vult, justitia vero postulet veritatem illam proponi, clarum est, non solum licere in hoc casu uti imaginatione & concitatis affectibus plebis, sed omnino præceptum illud esse. Iustum enim sive præceptum a Deo est, id quod voluntatem Dei sequitur: Deus vult, ut proponam auditoribus quos præsentem video veritatem reipublicæ perutilem. Illud vero Deus non vult, ut ego efficiam, ut plebs illam veritatem justitiæ a me propositam per intellectum & non per imaginationem capiat. Quia ad impossibile neminem Deus obligat. Causa igitur in ipsis illis auditoribus est, qui voluntatem Dei atque ab illo datum instrumentum cognoscendi justitiam respuunt & evertunt.

§. XV.

Si igitur illud accidat, ut ad non sapientum ejusmodi hominum turbam verba facienda sint, ut ipsos perversos eorum veritatem judicandi mores in justitiæ emolumentum vertere possimus, videndum est. Supra eos definivimus, quod non ex intellectu, sed representata

sentatione grata mentibus eorum facta aut præjudiciis & passionibus suis de justitia judicent. Illi vero, quorum judicium ex grata imaginatione pendet, ad eos, qui ex affectibus judicant, pertinent. Quare in tres classes illi non sapientes discerni poterunt. Aut enim aliquod studium intellectus emendationi tribuerunt, voluntate inculta relicta, aut voluntatem passionibus suis purgantes, intellectum præjudiciis oppressum reliquerunt, aut utramque animi facultatem incultam tenebris & squalore obfuscatam habent, ut ut intellectus non emendata satis voluntate errores suos penitus exuere non possit, neque voluntas intellectu vitiis non liberato passiones suas perfecte abjicere queat, utraque tamen facultas absque alterius auxilio ut ut adæquate emendari nequeat, aliquantum tamen excoli potest.

§. XVI.

Qui intellectum, quantum inculta voluntate fieri potuit, emendarunt, in quantum veritatem capere possunt, videndum jam est. Supra satis demonstravimus, illum oratorem juste agere atque prudenter, qui, quas penetrare possunt, justitiæ veritates, auditoribus suis proponit. Magnum vero hi homines partem logico-rum argumentorum capiunt, & si a causis rerum & finibus inquirendis discesseris, quo passionibus obnoxia voluntas eos pervenire non patitur, tantum non omnia logica argumenta præter ea, quæ ad affectibus suis adversantur, intelligunt. Ubi vero contra affectus suos pronuntiare debent, cum tanta vehementia eorum sit, ut facile omne rationis jugum excutiant, nullum argu-
C
mentum

mentum intellectum convincens præ voluntate prævalere poterit. Magna itaque oratoris prudentia h. l. requiritur, ut cum omnis norma justitiæ orationis suæ pervasio sit, videat, quis modus adhibendus imprimis sit, ut refractariam voluntatem flectat, finemque suum certissime obtineat, neque argumenta sua sinistre applicando, justitiæ, quæ tamen maxime toti reipublicæ ere futura erat, officiat.

§. XVII.

Altera classis eorum est, qui naturalibus vitiis suis intellectum haud liberaverunt, voluntatem equidem vitiis puriorem habent, quibus tamen naturalis potius, quam studio ipsorum effecta illa voluntatis bonitas est. Cum vix concipi queat, quomodo bona voluntas esse possit, nisi ab intellectu emendetur, qui tamen si ipse adhuc vitiis squallidus sit, voluntatem defacere passionibus suis nequeat. De hisce jam pro diversa affectuum ipsorum mixtura & constitutione diversimode esset judicandum. Cum vero voluntas longe fortior intellectu naturaliter fere semper sit, non est cur multum ab intellectus præjudiciis sibi metuat orator, si a suis partibus stet voluntas. Etenim voluntas, si intellectus representationes sibi contrarientur, eas facile suppressit. Quare longe facilius ad justitiam hi flectentur, quam quibus corrupta est voluntas. Namque quibus voluntas emendata est, utut suis adhuc labore præjudiciis intellectus, non tam manifeste perditis affectibus, quam larvam virtutis gerentibus stimulantur. Ii affectus vero utut non formale, materiale tamen justitiæ præstant.

stant. Atque ita semper ejusmodi homo sua sponte in bonum est proclivior. Dummodo jam illorum affectuum naturam orator noscat atque ita concitantia vehementius verba gestus & elocutiones proferat, haud ægre finem obtinebit.

§. XVIII.

Societas vero humana sive respublica simul ex sapientibus, & non sapientibus hominibus constat & pro diversa horum cognitione diversa quoque & duplex veritas nascitur. Duplici igitur etiam modo veritas & per eam justitia, proponenda est. Modus hic duplex argumenta logica & rhetorica sunt. Ergo in tali casu felici connubio, ut argumenta hæc conjungantur, bonus orator allaboret. Neque est, cur inde periculum aliquod thesibus suis metuat, ne, si proferat, utraque alterutrum ex illius concisis membris vel sapienter vel non sapienter, illi per rhetorica, hi per logica argumenta, deterreantur, quo minus in suas partes transeant. Si enim sapientes ii tales sunt, quales quidem divisio nostra societatis humanæ eos esse supponit, vere sapientes non forte apparenter tales, non affectibus suis fræna laxantes, facile videbunt, rhetorica argumenta, non sibi, sed in vulgi gratiam proponi. Hoc vero non solum non ægre ferent, sed & necessitatem rei fatebuntur & oratorem laudabunt. Hoc enim si ab ipsis haud fiat, vere sapientes non sunt, sed ad vulgi turbam, quibus logica argumenta data non sunt, relegantur. Frustra etiam metuetur, ne logica argumenta non sapientibus sint offendiculo. Aut enim capient pondus & nexum horum argumen-

AKT 478

gumentorum, aut non capient. Quod capere non possunt, inde patet, quod iudicium ipsorum non ex sana ratione, sed affectibus & subitaneo sensuum motu dependet, Logica autem argumenta tantum ex ratione sunt, unde etiam aliter, quam per rationem, intelligi non poterunt. Judicabunt igitur de argumentis hisce ea non capientes ex affectibus. Aut itaque secundum voluptatem, aut ambitionem, aut avaritiam iudicabunt. Voluptuosus opus non esse credit illa magnopere curare aut de illis meditari, quæ a se non intelligi possunt. Sique imprimis alia, nempe rhetorica argumenta videat, frustraneum esse obscuris illis immorari, reputabit. Ambitiosus a se non impetrabit, ut diuturna meditatione rei, quam se non capere posse, videt, debilitatem intellectus sui clare perspiciat. Sed persuadebit sibi facile, tantæ hæc non esse, quæ præclarum ingenium suum vexent, & potius igitur sicco pede ea transibit, quam ut profunde de illis meditando sollicitus esse velit. Contra naturam vero ipsam avaritiæ est, speculationibus subtilioribus multum incumbere. Adeoque frustra propter logica argumenta ab affectibus sibi mali quid metuit orator.

§. XIX.

Jam plures specialiores conclusiones, ex demonstratis modo principiis deductas subjungere atque quousque in foro, suggestu, vita communi &c. vel logicis vel rhetoricis argumentis uti, aut præceptum aut licitum, aut planè etiam forte interdictum sit, ostendere, possemus, nisi malemus perceptis accurate nostris hisce principiis quemlibet suum adhibere iudicium, quam Lectori B. proluxa, & tantum non ingrata harum rerum deductione ulterius molesti esse. Deo interim pro concessis ad meditationem hancce persequendam viribus, sit laus, honor, atque gloria.

§ (o) §

12

Pon II 478, QK

VD18

ULB Halle

3

004 776 917

Q. N. 350, 11.

157
II f
478

MEDITATIO II
DE
DIFFERENTIA
ARGUMENTORUM
RHETORICORUM
A LOGICIS,
INDULTU INCLYTÆ
FACULTATIS PHILOSOPHICÆ,

SUB EXAMEN ERUDITORUM
VOCANDA

RESIDE

DOERINGIO,

NBAC. VAR.

ET

NDENTE

THOLD WILISCHIO,

BSTAD.

UL. MDCCXIV.

. Q. C.

SIÆ,

NUELIS TITIL.

H. D. Roth 48.

